

**МЕТОДИКА ЗА ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА *НАМАТОСАУЛИС*
*VERNICOSUS***

Анна Ганева, Райна Начева

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ИМЕ НА ОБЕКТА	3
2. КРИТЕРИИ И ПАРАМЕТРИ	3
3. МОМЕНТНА ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА НИВО НАХОДИЩЕ	8
4. ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО ВЪЗ ОСНОВА НА СРАВНЕНИЕ МЕЖДУ ДВЕ ГОДИНИ....	14
5. ЦЯЛОСТНА ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА БИОГЕОГРАФСКО И НА НАЦИОНАЛНО НИВО	18

1. Име на обекта*Hamatocaulis vernicosus* (Mitt.) Hedenäs (*Drepanocladus vernicosus* (Lindb.) Warnst)

Отдел Bryophyta

Клас Bryopsida

Семейство Campyliaceae

2. Критерии и параметри

Представените параметри за оценка на състоянието на популациите са съобразени с биологичните особености на вида и с екологично важни характеристики на местообитанието, чиято промяна води до промени в състоянието на популациите му.

Hamatocaulis vernicosus е вид, включен в Приложение II на Директивата за местообитанията и оценките се правят на ниво конкретно находище, на биогеографско и на национално ниво. Оценката на биогеографско ниво се получава, когато се вземат предвид оценките от всички мониториращи находища, попадащи в даден биогеографски регион. Оценка на национално ниво се получава при обработка на оценките от всички мониториращи находища в страната.

По време на всеки мониторинг се осъществява **моментна оценка** на състоянието чрез отчитане на избоените по-долу параметри.

Референтните стойности са определени при еднократно наблюдение, по експертно мнение или по литературни данни. До момента не съществуват дългогодишни наблюдения на популациите на вида. След мониторинг в продължение на 3-4 години стойностите ще бъдат прецизирани в съответствие с нарастналите познания за популационните и екологични характеристики. Мониторингът в няколко последователни години ще даде възможност и за определяне на големината на биологично значимата разлика в стойностите на параметрите и прецизиране на статистическите подходи за оценка на промените.

Описаните по-долу параметри съответстват на посочените в таблицата от Точка 3 и Точка 5 на настоящия документ. Първата цифра съответства на поредния номер на критерия, а втората – на поредния номер на параметъра в рамките на даден критерий. Напр. „Параметър 1.2“ означава Критерий 1, Параметър 2 от този критерий.

Параметри по Критерий 1. Популация в границите на находището.

➤ **Параметър 1.1. Площ на чимовете.**

Описание – Представява проективното покритие на чимовете в пробната площ.

Единица – m² към пробна площ

Начин на изчисляване – Окомерно се отчита заеманата площ от вида в 3 пробни площи от 4x4 м.

$$S = \frac{\sum_{i=1}^k s_i}{k},$$

s_i – площ на чимовете в една пробна площ; *k* – брой пробни площи

Обосновка – Площта на чимовете дава представа за жизнеността и уязвимостта на вида към различни неблагоприятни влияния. Колкото по-малка или намаляваща е площта, толкова по-чувствителна е популацията и с по-малък адаптивен потенциал.

Референтна стойност – 2.4 m² сума от пробните площи в границите на находището (експертна оценка).

Параметри по Критерий 2. Площ на находището.

➤ **Параметър 2.1. Площ на находището.**

Описание – Представява хомеогенна площ, която се обитава от вида и в която съществуват възможности за разселване.

Единица – Хектар.

Начин на изчисляване. Този параметър се определя директно при теренните наблюдения чрез очертаване на полигон на терен или, ако пощата е по-голяма, могат да се използват ортофото изображения.

Обосновка – Този параметър дава представа за потенциалната възможност за разрастване на популацията, което се отразява върху нейната жизненост и

уязвимост към различни неблагоприятни влияния. Колкото по-малка е площта на находището, толкова по-уязвима е популацията.

Референтна стойност – 0.5 ha (стойността е резултат от теренни проучвания).

Параметри по Критерий 3. Структури и функции

➤ **Параметър 3.1. Киселинност на водите.**

Описание – Киселинността (pH) на водата е баланса между водородните (H^+) и хидроксилните (OH^-) йони във водата.

Единица – 1-14.

Начин на изчисляване – Този параметър се отчита по време на теренната работа. Взима се обобщена проба от всяка от трите пробни площи.

Обосновка – Този параметър е един от основните характеристики на местообитанието на *Hamatocaulis vernicosus*. Промяната на киселинността под и над определени граници води до потискане на развитието или изчезване на вида.

Референтна стойност – в интервала между 5.5 и 7.0 (тези стойности са резултат от теренни проучвания).

➤ **Параметър 3.2. Проективно покритие на съпътстващите видове мъхове.**

Описание – Проективното покритие на различните видове мъхове в рамките на пробната площ.

Единица – Процент.

Начин на изчисляване – Отчита се окомерно по време на теренната работа в 3 пробни площи с размер 4x4 m и се осреднява за трите пробни площи.

Обосновка – Участието на други видове мъхове създава условия за конкурентни взаимоотношения.

Референтна стойност – 40% (тази стойност е по литературни данни).

➤ **Параметър 3.3. Проективно покритие на тревистите растения.**

Описание – Представява проекция на надземните части на тревистите растения в пробната площ, изразена в проценти. Покритие на тревисти растения в рамките на пробната площ.

Единица – Процент.

Начин на изчисляване – Отчита се окомерно по време на теренната работа в 3 пробни площи 4x4 m и се осреднява.

Обосновка – Тревистите растения създават условия за конкурентни взаимоотношения и са индикатор за условията на средата.

Референтна стойност – 30% (експертно мнение).

➤ **Параметър 3.4. Проективно покритие на храстите в торфището**

Описание – Представява проекция на надземните части на храстите в торфището.

Единица – Процент.

Начин на изчисляване – Определя се онази част от площта на находището, която е заета от храсти. Отчита се по време на теренната работа.

Обосновка – Участието на храсти в находището е индикатор за състоянието на местообитанието. *Namatocaulis vernicosus* е светлолюбив вид. Колкото по-малка е засенчената част от местообитанието му, толкова е по-добро състоянието на популациите му.

Референтна стойност – 10% (експертно мнение).

➤ **Параметър 3.5. Проективно покритие на дърветата в торфището**

Описание – Представява проекция на надземните части на дърветата в торфището.

Единица – Процент.

Начин на изчисляване – Определя се онази част от площта на находището, която е заета от дървета. Отчита се по време на теренната работа.

Обосновка – Участието на дървета в находището е индикатор за състоянието на местообитанието. *Hamatocaulis vernicosus* е светлолюбив вид. Колкото по-малка е засенчената част от местообитанието му, толкова е по-добро състоянието на популациите му.

Референтна стойност – 10% (експертно мнение).

- **Параметри от Критерий 4. „Съществуващи или потенциални заплахи за местообитанието.** Отчитат се по време на теренната работа чрез взимане на проби, експертна оценка и/или експертът впоследствие прави необходимите справки в бази данни, публикувана информация и др. източници. Тъй като *Hamatocaulis vernicosus* е вид от Приложение II на Директивата за хабитатите и данните за състоянието на популацията и местообитанията му подлежат на докладване съгласно чл. 17 на Директивата, при оценка на заплахите се използва общоприетата номенклатура на заплахите (справочен портал на Натура 2000 http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_portal).

- Параметър 4.1. Използване на хербициди в селското и горско стопанство (A07). *Начин на изчисляване:* част от площта на находището, повлияно от заплахата. *Единица:* %. *Референтна стойност:* Отсъствие на заплахата.
- Параметър 4.2. Паша (A04.01 и A.04.02). *Начин на изчисляване:* част от площта на находището, повлияно от заплахата. *Единица:* %. *Референтна стойност:* 20%.
- Параметър 4.3. Добив на торф (C01.03). *Начин на изчисляване:* част от площта на находището, повлияно от заплахата. *Единица:* %. *Референтна стойност:* Отсъствие на заплахата.
- Параметър 4.4. Гъстота на туристически пътеки, пътища, писти в известните находища (D01.01). *Начин на изчисляване:* част от площта на находището, повлияно от заплахата. *Единица:* %. *Референтна стойност:* 5%.

- Параметър 4.5. Застрояване в известните находища или друга промяна на предназначението или ползването на земите (E04). *Начин на изчисляване:* част от площта на находището, повлияно от заплахата. *Единица:* %. *Референтна стойност:* Отсъствие на заплахата.
- Параметър 4.6. Замърсяване на повърхностните води (H01.09). *Начин на изчисляване:* Наличието на биогенно замърсяване се оценява, като по време на теренната работа се взимат водни проби, които след това се подлагат на анализ в лабораторни условия за отчитане съдържание на нитрати, нитрити и фосфати. Извършва се сравнително разглеждане през годините на мониторинг. При завишаване на стойностите с над 20% между две последователни години се отчита неблагоприятно състояние. *Единица:* mg/dm³. *Референтна стойност:* Отсъствие на заплахата.
- Параметър 4.7. Опожаряване (J01.01). *Начин на изчисляване:* част от площта на находището, повлияно от заплахата. *Единица:* %. *Референтна стойност:* Отсъствие на заплахата.
- Параметър 4.8. Антропогенни изменения в хидрологичния режим (J02.05). *Начин на изчисляване:* част от площта на находището, повлияно от заплахата. *Единица:* %. *Референтна стойност:* Отсъствие на заплахата.
- Параметър 4.9. Естествено пресъхване (K01.03). *Начин на изчисляване:* част от площта на находището, повлияно от заплахата. *Единица:* %. *Референтна стойност:* Отсъствие на заплахата.
- Параметър 4.10. Промяна в състава на видовете (сукцесии) (K02.01). *Начин на изчисляване:* част от площта на находището, повлияно от заплахата. *Единица:* %. *Референтна стойност:* Отсъствие на заплахата.
- Параметър 4.11. Климатични промени - суши и по-малко валежи (M01.02). *Начин на изчисляване:* част от площта на находището, повлияно от заплахата. *Единица:* %. *Референтна стойност:* Отсъствие на заплахата.

3. Моментна оценка на състоянието на ниво находище

Прави се въз основа на събраните данни от всички места за мониторинг, за отделните параметри за оценка. Оценяват се в зависимост от това, дали установената стойност е по-голяма или по-малка от референтната (Таблица 1), като се използва матрицата в

Таблица 2. При крайната оценка на състоянието на вида ако един от параметрите е с оценка неблагоприятно, тогава и крайната оценка е такава.

Таблица 1. Моментна оценка на ниво находище.

Параметър	Мерна единица	Референтна стойност (TL)	Стойност на параметъра	Оценка на състоянието
1.1. Площ на чимове	m ² /пробна площ	2.4		
2.1. Площ на находището	ha	0.5		
3.1. Киселинност на водите	От 1 до 14	5.5-7.0		
3.2. Проективно покритие на съпътстващите видове мъхове	%	40		
3.3. Проективно покритие на тревистите растения	%	30		
3.4. Проективно покритие на храстите в торфището	%	10		
3.5. Проективно покритие на дърветата в торфището	%	10		
4.1. Използване на хербициди в селското и горско стопанство	%	0		
4.2. Паша	%	20		
4.3. Добив на торф	%	0		
4.4. Гъстота на туристически пътеки, пътища, писти	%	5		
4.5. Застрояване в известните находища или друга промяна на предназначението или ползването на земите	%	0		
4.6. Замърсяване на повърхностните води	%	0		

Параметър	Мерна единица	Референтна стойност (TL)	Стойност на параметъра	Оценка на състоянието
4.7. Опожаряване	%	0		
4.8. Антропогенни изменения в хидрологичния режим	%	0		
4.9. Естествено пресъхване	%	0		
4.10. Промяна в състава на видовете	%	0		
4.11. Климатични промени - суши и по-малко валежи	%	0		
Крайна оценка на състоянието на вида				

Таблица 2. Матрица за моментна оценка на ниво находище.

Критерии и параметри	Мерна единица/референт на стойност	Благоприятно	Неблагоприятно - незадоволително	Неблагоприятно - лошо	Неизвестно
КРИТЕРИЙ 1. ПОПУЛАЦИЯ В ГРАНИЦИТЕ НА НАХОДИЩЕТО					
Параметър 1.1. Площ на чимовете.	m ² 2.4 m²	Площта равна или по-голяма от референтната	Площта до 50% (вкл.) по-малка от референтната	Площта повече от 50% по-малка от референтната	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса
Цялостна оценка по Критерий 1		Параметърът в зелено	Параметърът в жълто	Параметърът в червено	Наличната достоверна информация по параметър 1.1. е недостатъчна
КРИТЕРИЙ 2. ПЛОЩ НА НАХОДИЩЕТО					
Параметър 2.1. Площ на находището	Хектар 0,5 ha	Площта равна или по-голяма от референтната	Площта до 50% (вкл.) по-малка от референтната	Площта повече от 50% по-малка от референтната	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса
Цялостна оценка по Критерий 2		Параметърът в зелено	Параметърът в жълто	Параметърът в червено	Наличната достоверна информация по параметър 2.1. е недостатъчна
КРИТЕРИЙ 3. СТРУКТУРИ И ФУНКЦИИ					
Параметър 3.1. Киселинност на водите	pH от 0-14 5,5-7,0	Киселинността в границите на референтната	pH между 4,5-5,4 или между 7,1-8,0	pH по-малко от 4,4 или по-голямо от 8,1	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса
Параметър 3.2. Покритие на съпътстващите видове мъхове	Процент 40%	Покритие равно или по-малко от референтното	между 40 и 80% (вкл.)	По-голямо от 80%	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса

Критерии и параметри	Мерна единица/референт на стойност	Благоприятно	Неблагоприятно - незадоволително	Неблагоприятно - лошо	Неизвестно
Параметър 3.3. Покритие на тревистите растения.	Процент 30%	Покритие равно или по-малко от референтното	Покритие между 30 и 50% (вкл.)	Покритие по-голямо от 50%	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса
Параметър 3.4. Покритие на храстите в торфището	Процент 10%	Покритие равно или по-малко от референтното	Покритие между 10 и 20% (вкл.)	Покритие по-голямо от 20%	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса
Параметър 3.5. Покритие на дърветата в торфището	Процент 10%	Покритие равно или по-малко от референтното	Покритие между 10 и 20% (вкл.)	Покритие по-голямо от 20%	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса
Цялостна оценка по Критерий 3		Всички параметри в зелено или един „Неизвестно“ останалите зелено	Комбинация	Поне един параметър в червено	Поне един параметър „Неизвестно“, останалите зелено или всички „Неизвестно“

КРИТЕРИЙ 4. СЪЩЕСТВУВАЩИ ИЛИ ПОТЕНЦИАЛНИ ЗАПЛАХИ ЗА МЕСТООБИТАНИЕТО

Параметър 4.1. Използване на хербициди в селското и горско стопанство	Процент засегната площ Отсъствие на заплахата	Отсъствие на заплахата	До 10 % (вкл.) от находището увредено	Повече от 10% от находището увредено	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса
Параметър 4.2. Пашата	Процент засегната площ 20%	Липсва или до 20 % (вкл.) от находището повлияно	20-40% (вкл.) от находището увредено	Повече от 40% от находището увредено	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса
Параметър 4.3. Добив на торф	Процент засегната площ Отсъствие на заплахата	Отсъствие на заплахата	До 10 % (вкл.) от находището увредено	Повече от 10% от находището увредено	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса

Критерии и параметри	Мерна единица/референт на стойност	Благоприятно	Неблагоприятно - незадоволително	Неблагоприятно - лошо	Неизвестно
Параметър 4.4. Гъстота на туристически пътеки, горски пътища, писти	Процент засегната площ 5%	По-малко от 5% (вкл.) от находището повлияно	6-30% (вкл.) от находището увредено	Повече от 30% от находището увредено	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса
Параметър 4.5. Застрояване в известните находища или друга промяна на предназначението или ползването на земите	Процент засегната площ Отсъствие на заплахата	Отсъствие на заплахата	До 25% (вкл.) от площта на находището увредена	Повече от 25% от пощата на находището увредена	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса
Параметър 4.6. Замърсяване на повърхностните води	mg/dm ³ Отсъствие на заплахата	Отсъствие на заплахата	До 20% (вкл.) над референтната стойност	Повече от 20% над референтната стойност	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса
Параметър 4.7. Опожаряване	Процент засегната площ Отсъствие на заплахата	Отсъствие на заплахата	До 5% (вкл.) от площта на находището увредена	Повече от 5% от пощата на находището увредена	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса
Параметър 4.8. Антропогенни изменения в хидрологичния режим	Процент засегната площ Отсъствие на заплахата	Отсъствие на заплахата	До 10% (вкл.) от площта на находището увредена	Повече от 10% от пощата на находището увредена	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса
Параметър 4.9. Естествено пресъхване	Процент засегната площ Отсъствие на заплахата	Отсъствие на заплахата	До 10% (вкл.) от площта на находището увредена	Повече от 10% от пощата на находището увредена	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса
Параметър 4.10. Промяна в състава на видовете	Процент засегната площ Отсъствие на заплахата	Отсъствие на заплахата	До 10% (вкл.) от площта на находището увредена	Повече от 10% от пощата на находището увредена	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса

Критерии и параметри	Мерна единица/референт на стойност	Благоприятно	Неблагоприятно - незадоволително	Неблагоприятно - лошо	Неизвестно
Параметър 4.11. Климатични промени - суши и по-малко валежи	Процент засегнатата площ Отсъствие на заплахата	Отсъствие на заплахата	До 10% (вкл.) от площта на находището увредена	Повече от 10% от площта на находището увредене	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса
Цялостна оценка по Критерий 4		Всички параметри в зелено или до 25% недостатъчна информация	Комбинация	Поне един параметър в червено	Два или повече „Неизвестно“ останалите зелено или всички „Неизвестно“
Обща оценка по четирите критерия на ПС		Всички критерии зелени	Комбинация	Един или повече червени	Поне един „Неизвестно“ останалите зелено или всички „Неизвестно“

4. Оценка на състоянието въз основа на сравнение между две години.

За всеки параметър се сравняват стойностите между двете години и разликата се дава в %, отбелязва се тенденцията за всеки параметър: [$>$] – намалява, [=] – няма промяна, [$<$] – увеличава се (Таблиц 3).

Таблица 3. Сравнение за статистически достоверна разлика при данните от две години.

Параметър	Мерна единица	Референтна стойност (TL)	Средна стойност за I година	Средна стойност за II година	Разлика между двете години %	Тенденция
1.1. Площ на чимовете	m ² /пробна площ	2.4				
2.1. Площ на находището	ha	0.5				
3.1. Киселинност на водите	От 1 до 14	5.5-7.0				
3.2. Проективно покритие на съпътстващите видове мъхове	%	40				
3.3. Проективно покритие на тревистите растения.	%	30				
3.4. Проективно покритие на храстите в торфището	%	10				
3.4. Проективно покритие на дърветата в торфището	%	10				
4.1. Използване на хербициди в селското и горско стопанство	%	0				
4.2. Паша	%	20				

Параметър	Мерна единица	Референтна стойност (TL)	Средна стойност за I година	Средна стойност за II година	Разлика между двете години %	Тенденция
4.3. Добив на торф	%	0				
4.4. Гъстота на туристически пътеки, пътища, писти	%	5				
4.5. Застрояване в известните находища или друга промяна на предназначението или ползването на земите	%	0				
4.6. Замърсяване на повърхностните води	%	0				
4.7. Опожаряване	%	0				
4.8. Антропогенни изменения в хидрологичния режим	%	0				
4.9. Естествено пресъхване	%	0				

Параметър	Мерна единица	Референтна стойност (TL)	Средна стойност за I година	Средна стойност за II година	Разлика между двете години %	Тенденция
4.10. Промяна в състава на видовете	%	0				
4.11. Климатични промени - суши и по-малко валежи	%	0				

5. Цялостна оценка на състоянието на биогеографско и на национално ниво

За видове от приложение II на „Директивата за местообитанията“, какъвто е и *Hamatocaulis vernicosus*, се използват стандартните методики, таблици и формат за представяне на данните на биогеографско и национално ниво за докладване по чл. 17 на „Директивата за местообитанията“. Попълва се приложената по-долу таблица, чийто полета съдържат указания за попълване. Форматът за докладване подлежи на корекции от страна на ЕК и е възможно да бъде променен. Това следва да се има предвид при прилагане на настоящата методика за оценка.

Референтен портал за докладване по чл. 17 на Директивата за местообитанията:
http://bd.eionet.europa.eu/activities/Reporting/Article_17/reference_portal

След провеждане на мониторинг в избраните места, се пристъпва към групиране на тези места по биогеографски региони (с помощта на GIS подходи), за да се получат данни за основни и важни показатели като площ на ареала на вида, размер на популацията, площ на местообитанията на ниво биогеографски регион.

Показателят „**Площ на ареала**“ (*точка 2.3.1 от таблицата*) се изчислява в km² с помощта на грид 10x10 km (ETRS 89 grid). Използват се GIS подходи, като методиката на изчисляване е описана в Ръководството за оценка и докладване по чл. 17 на Директивата за местообитанията. При отчитането на този показател се взема предвид самото присъствие на вида в квадрата. В повечето случаи реално популацията на вида заема много по-малка площ в границите на този квадрат, но неговото разпространение се приема за 100 km². Технически, разпространението се изчислява чрез запълване на незаетите гридове, разположени между заетите гридове до формиране на единен полигон, но с отчитане на по големите естествени прекъсвания. Външният контур на разпространението следва да изключва големите естествени прекъсвания, причинени от екологични фактори. За прекъсвания в площта на ареала се приемат празнини с дистанция от най-малко 40 км.

Показателят „**Благоприятни референтни стойности на разпространение**“ (*точка 2.3.9 от таблицата*) също се представя в km². При определяне на този показател трябва да се вземе предвид следното:

- ✓ настоящо разпространение;
- ✓ потенциално и историческо разпространение предвид физически и екологични условия;

- ✓ причини за промени;
- ✓ територия, необходима за осигуряване на дългосрочното оцеляване на вида в благоприятно състояние.

Този показател се определя въз основа на следните критерии:

- най-малко разпространението при влизане на Директивата в сила (размер и конфигурация).
- достатъчно голям, за да осигури дългосрочното оцеляване на вида в благоприятно състояние, като се включват всички вариации на вида.

Не е задължително благоприятното референтно разпространение да обхваща цялото потенциално или историческо разпространение. При видове с флукуиращи находища и популации следва да обхващат всички части, които видът заема.

Благоприятната референтна стойност на разпространение, определена при изпълнение на проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза Г”. За Континенталния биогеографски регион тази стойност е 2303 km², а за Алпийския – 17213 km². На национално ниво благоприятната референтна стойност на разпространение е 19516 km²

Експертното мнение е, че тези стойности са силно завишени, поради приложената методика за включване и на потенциални местообитания чрез моделиране. Предлага се за **референтна стойност за разпространение** за Алпийския биогеографски регион да се приеме получената при настоящия мониторинг – 600 km². Прецизиране на тази стойност за Континенталния регион може да стане при следващ мониторинг, когато се проучат популации на вида, попадащи в този регион.

Показател **“Оценка размера на популацията” (точка 2.4.2 от таблицата)**. За мъховете се използват одобрените популационни единици, различни от индивиди. За *Hamatocaulis vernicosus* тази единица е площ на чимове.

В полето **2.4.4. от таблицата** – година или период се попълва годината или периода, в който е проведен мониторинга

Показателят **„Благоприятни референтни стойности на популацията ” (точка 2.4.14. от таблицата)** се определя като се имат предвид критерии като историческо разпространение и обилие, биологични и екологични условия, пътища за разпространение и др. Популацията трябва да е достатъчно голяма, за да осигури жизнеспособна структура. **Благоприятната референтна стойност на популацията,**

определена при изпълнение на проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза Г” е за Континенталния биогеографски регион 216 m², а за Алпийския – 2869.5 m². На национално ниво благоприятната референтна стойност на популацията е 3085.5 m²

Въз основа на настоящия мониторинг оценката на ниво Алпийски биогеографски регион дава стойност от 6.74 m² реално измерена стойност за площта на популациите (оценка от 6 места за мониторинг). Референтната експертно предложена стойност на ниво „място за мониторинг“ е 2.4 m². **Следователно, благоприятна референтна стойност на популацията на ниво Алпийски биогеографски регион трябва да е не по-малко от 14 m². Тази стойност се предлага за референтна до натрупване на повече данни от мониторираните места.**

При последващи мониторингови проучвания и натрупване на нови данни, референтната стойност е възможно да претърпи промяна.

Показателят **„Местообитание на видовете“ (точка 2.5.)** и по-конкретно **„Оценка на площта“ (точка 2.5.1. от таблицата)** се определя въз основа на конкретно събрани данни по време на мониторинга. Това е реално заетата площ от популацията на вида в границите на ареала му. Най-често тази площ е многократно по-малка от площта на ареала. Площта на вида се оценява на ниво биогеографски район, като сумарната площ в този биогеографски район, резултат от площта на популациите на вида в защитените зони и извън тях.

Определянето на качеството на местообитанието **(точка 2.5.4 от таблицата - „Качество на местообитанието“** като „Добро“, „Средно“ или „Лошо“ се извършва като се вземе предвид цялостната оценка за критерий 3 „Структура и функции на местообитанието“ дадена за отделни места за мониторинг.

Добро	Средно	Лошо	НЕИЗВЕСТНО
Всички места с оценка по параметъра в благоприятно състояние	Друга комбинация	Едно или повече места по параметъра с оценка лошо	Две или повече 'Неизвестно' комбинирани със зелено или всички "Неизвестно"

Показателя **“2.5.9 Площ на подходящите местообитания на вида”**. Преобладаващата част от мъховете са известни с много малък брой находища в България. В тези находища популациите заемат малки площи. Особеностите в биологията на видовете и

особено темпът на растеж и способността за заемане на нови територии не предполагат да се правят предположения за подходящи незаети местообитания и така да се получат достоверни данни, които да се отразят в **точка 2.5.9**. Стъпвайки обаче на референтните стойности за площ на находището на ниво „място за мониторинг“ и предвид броя на тези места, има възможност да се впишат стойности, които при по-нататъшно натрупване на данни да търпят корекции

Отчитането на показател „**2.9.4. Бъдещи перспективи**“ се извършва на основата на експертно мнение, чрез отчитане на данните от оценката на ниво места за мониторинг в дадения биогеографски регион. Представява очакваното състояние на видовете в следващите 2 периода на отчитане – т.е. 12 години, като оценката е експертна. Преценка се прави въз основа на тенденциите, влиянията (положителни и отрицателни) и мерките които се взимат

Матрица за оценка на бъдещи перспективи

Актуален статус или параметър	Бъдеща тенденция	Бъдещ статус	Перспективи (числата отговарят на бележките по долу)		
Равно/повече от БРС	+ (нарастващо)	> (повече от БРС)	Добри		
Равно/повече от БРС	= (стабилно)	=/> (Равно/повече от БРС)	Добри		
Равно на БРС	- (намаляващо)	</<< (под БРС)	Лошо (1)	Много лошо (1)	
Над БРС	- (намаляващо)	>/=/</<< (над/равно/под БРС)	Добри (2)	Лошо (2)	Много лошо (2)
По-малко от БРС	+ (нарастващо)	>/=/< (над/равно/под БРС)	Добри (3)	Лошо (3)	Много лошо (3)
По-малко от БРС	= (стабилно)	< (под БРС)	Лошо (1)	Много лошо (1)	
По-малко от БРС	- (намаляващо)	< (под БРС)	Лошо (1)	Много лошо (1)	
Unknown	+ (нарастващо)/ - (намаляващо)/ = (стабилно)/	X (неизвестно)	Неизвестно		

Актуален статус или параметър	Бъдеща тенденция	Бъдещ статус	Перспективи (числата отговарят на бележките по долу)
	X (неизвестно)		
Под БРС Равно/повече от БРС	X (неизвестно)	X (неизвестно)	Неизвестно

Бележки

- 1 - В зависимост от това дали бъдещият статус се предполага, че ще е под прага за неблагоприятен лош или не за двата отчетни периода (12 години).
- 2 - В зависимост от това дали бъдещият статус се очаква да бъде при/над или под FRV за неблагоприятен-лош за двата отчетни периода (12 години)
- 3 - В зависимост от това дали бъдещият статус ще надхвърли FRV или прага за неблагоприятен лош за двата отчетни периода (12 години).

Целта на представените по-долу таблици е да подпомогнат тази оценка.

Таблица за оценка за бъдещи перспективи на биологичен вид

Параметър	Бъдеща тенденция	Бъдещ статус	Перспективи
Диапазон			
Популация			
Местообитание			
Бъдещи перспективи			

Въпреки, че нивото на спадане на параметъра и абсолютното му отклонение от Благоприятната референтна стойност в бъдеще са важни, смислен подход е да се използва само посоката на бъдещата тенденция и да се предрече бъдещия статус (или еквивалент), тъй като по-точно измерване е трудно да се получи.

Очевидно, след като даден параметър се идентифицира с лоши перспективи, оценката на бъдещите перспективи ще е „Неблагоприятен-лош“ и не е необходимо да се разглеждат другите параметри, но завършването на процеса може да помогне с информация за бъдещи управленски нужди.

След като бъдат компилирани бъдещите перспективи за 3 параметъра, могат да се оценят цялостните Бъдещи перспективи с помощта на следните правила:

	Благоприятно	Неблагоприятно- средно	Неблагоприятно -лошо	<i>Неизвестно</i>
Бъдещи преспективи	Всички параметри са с добри перспективи или перспективите на един параметър са неизвестни а останалите са добри	Друга комбинация	Един или повече параметри с оценка лошо	Два или повече параметри с оценка неизвестна и няма параметър с оценка лоша

**Основна оценъчна матрица
за биогеографски регион в границите на държава членка**

Параметър	Природозащитен статус			
	Благоприятен ("зелен")	Неблагоприятно - незадоволително ("оранжев")	Неблагоприятно – лошо ("червен")	<i>Неизвестно (недостатъчна информация за да се направи оценка)</i>
Разпространение	Стабилна (загуба или експанзия в баланс) или увеличаваща се И не по-малка от 'Благоприятно референтно разпространение'	Всяка друга комбинация	Значително намаляване: Еквивалентно на намаляване повече от 1 % годишно през периода на отчитане <u>ИЛИ</u> повече от 10% под Благоприятното референтно разпространение	<i>Няма информация или е недостатъчно надеждна</i>
Популация	Популация(и) не по малка от 'Благоприятна референтна популация' И размножаване, смъртност и възрастова структура не различаващи се от нормата (ако има налични данни)	Всяка друга комбинация	Значително намаляване: Еквивалентно на намаляване повече от 1 % годишно (индикативната стойност може да се различава ако е надлежно аргументирано) през периода на отчитане <u>И</u> под	<i>Няма информация или е недостатъчно надеждна</i>

НАЦИОНАЛНА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ

Параметър	Природозащитен статус			
	Благоприятен ("зелен")	Неблагоприятно - незадоволително ("оранжев")	Неблагоприятно – лошо ("червен")	Неизвестно (недостатъчна информация за да се направи оценка)
			'Благоприятна референтна популация' <u>ИЛИ</u> повече от 25% под Благоприятната референтна популация <u>ИЛИ</u> размножаването, смъртността и възрастовата структура силно се различават от нормалната (ако има налични данни)	
Местообитание на видове	Площта на местообитанията е достатъчно голяма (и стабилна или увеличаваща се) И качеството на хабитатите е подходящо за дългосрочното оцеляване на вида	Всяка друга комбинация	Площта на местообитанието е явно недостатъчно голяма за осигуряване дългосрочното оцеляване на вида <u>ИЛИ</u> качеството на местообитанието е лошо, явно не позволяващо дългосрочно оцеляване на вида.	<i>Няма информация или е недостатъчно надеждна</i>
Бъдещи преспективи (по отношение на популация, разпространение и наличие на местообитание)	Главни въздействия и заплахи за видовете не са значителни; видовете ще са дългосрочно жизнени	Всяка друга комбинация	Сериозни влияния от въздействия и заплахи върху вида; много лоши перспективи за вида, дългосрочната жизненост в риск.	<i>Няма информация или е недостатъчно надеждна</i>

НАЦИОНАЛНА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ

Параметър	Природозащитен статус			
	Благоприятен ("зелен")	Неблагоприятно - незадоволително ("оранжев")	Неблагоприятно – лошо ("червен")	Неизвестно (недостатъчна информация за да се направи оценка)
Цялостна оценка на ПС ¹	Всички "зелено" ИЛИ три "зелено" и едно "Неизвестно"	Едно или повече ("оранжево") но не "червен"	Едно или повече "червено"	Две или повече 'Неизвестно' комбинирано със 'зелено' или всички "Неизвестно"

Формат за докладване на основните резултати от изследвания по чл. 11⁶ за видове от Анекс II, IV и V

(попълва се поотделно за всеки биогеографски регион)

Име на полето	Кратки обяснения	
0.1 Страна членка	BG	
0.2 Видове	0.2.1 Код на вида	
	0.2.2 Научно име на вида	
	0.2.3 Алтернативно научно име на вида Незадължително	Научно име използвано на национално ниво ако е различно от 0.2.2
	0.2.4 Обикновено име Незадължително	На национален език
1 Национално ниво		
1.1 Карта	(Разпространение) и (площ на разпространението) в страната членка	
1.1.1 Карта на диапазона	Внася се карта като GIS файл – заедно със съответните метаданни. Стандартът за внасяне е 10x10km ETRS гридова мрежа, проекция ETRS LAEA 5210	Посочете ако вида се счита за 'чувствителен'
1.1.2 Използвани методи – карта	3 = пълно проучване 2 = екстраполации от проучвания върху части от популацията или от извадки 1 = основано на експертно мнение 0 = липсващи данни	
1.1.3 Година или период	Година или период когато актуалните данни за разпространението са събрани	

¹ Специфичен символ (показател +/-/=/x) да се използва при неблагоприятните категории, за да индикира цялостна тенденция в природозащитния статус

1.1.4 Допълнителна карта на диапазона – незадължително	В случаите, когато страната членка иска да внесе допълнителна карта, различаваща се от стандартната карта от точка 1.1.1.
1.1.5 Карта на разпространението	Въведете картата, която е била използвана за определяне на разпространението, следвайки същия стандарт както 1.1.1. или 1.1.4
2 Биоеографско ниво <i>Попълнете за всеки биоеографски или морски регион</i>	
2.1 Биоеографски регион	Изберете: Алпийски (ALP), Атлантически (ATL), Черноморски (BLS), Бореален (BOR), Континентален (CON), Средиземноморски (MED), Макаронезийски (MAC), Панонски (PAN), Степен (STE), Морски Атлантически (MATL), Морски Средиземноморски (MMED), Морски Черноморски (MBLS), Морски Макаронезийски (MMAC), Морски Балтийски (MBAL)
2.2 Публикувани източници	Ако данните по-долу са от публикувани източници, дайте референция или линк към интернет страница/и. Посочете: автор, година, заглавие на публикацията, източник, том, брой страници, интернет адрес.
2.3 Разпространение	В рамките на биоеографския регион
2.3.1 Площ на разпространение	Обща площ на ареала в границите биоеографския регион в км ² . Препоръчва се методът описан в раздел IV.a.i „Разпространение“ от насоките към формата за докладване.
2.3.2 Използван метод	3 = пълно изследване или детайлна статистическа оценка 2 = Изчисления на базата на частични данни с някои екстраполации и/или моделиране 1 = Изчисления на базата на експертно мнение без или с минимални проби 0 = Няма данни
2.3.3 Краткосрочно изменение – период	Има се предвид 12-годишен времеви период или период максимално близък до него. (първият такъв период е 2001-2012 г.) Краткосрочната тенденция трябва да се използва за оценката.
2.3.4 Краткосрочно изменение – посока на изменение	0 = стабилен + = нараства - = намалява x = неизвестни
2.3.5 Краткосрочно изменение – степен на изменение Незадължително	а) Минимум Процентното изменение за периода посочен в поле 2.3.3. – ако е точна цифра, да се посочи стойност за „минимум“ и „максимум“
	б) Максимум Аналогично както а)
2.3.6 Дългосрочно изменение- период Незадължително	Тенденция за 24 годишен период. ЗТук посочете използвания период.

2.3.7 Дългосрочно изменение Посока на изменение Незадължително	0 = стабилен + = нараства - = намалява x = неизвестни	
2.3.8 Дългосрочно изменение Степен на изменение Незадължително	а) Минимум	Процентното изменение за периода посочен в поле 2.3.6. – ако е точна цифра, да се посочи стойност за „минимум“ и „максимум“
	б) Максимум	Аналогично както а)
2.3.9 Благоприятни референтни стойности на разпространение	а) В км ² . Приложете карта като GIS файл, ако е налична.	
	б) Ако са използвани оператори (≈, >, >>) за оценката, да се посочи тук съответния символ (≈ „приблизително равно на“, > „по-голямо от“, >> „много по-голямо от“)	
	в) Ако благоприятно референтно разпространение е неизвестно отбележете с “x”	
	д) Отбележете използваните методи за установяване на референтната стойност, ако е различна от оператор (свободен текст)	
2.3.10 Причина за промяната Дали разликата между отчетената стойност в поле 2.3.1. и стойността от предишния период на отчитане се дължи главно на:	а) действителна причина? <i>ДА/НЕ</i>	
	б) подобро знание/по точни данни? <i>ДА/НЕ</i>	
	в) ползване на различен метод (напр. “Range tool”)? <i>ДА/НЕ</i>	
2.4 Популация		
2.4.1 Оценка размера на популацията (използване на индивиди или одобрени изключения където е възможно)	а) Единица	Индивид или одобрено изключение (виж референтния портал)
	б) Минимум	Където точна стойност е известна докладвайте същата цифра за минимум и максимум
	в) Максимум	
2.4.2 Оценка размера на популацията (използвайки популационни единици различни от индивиди) Незадължително (ако 2.4.1 е попълнено)	а) Единици ¹	
	б) Минимум	
	в) Максимум	

¹Ако е използвана популационна единица различна от „индивиди“ или единица от списъка с изключение, то се препоръчва тези данни да бъдат конвертирани в „индивиди“. Конвертираните данни трябва да бъдат отчетени в поле 2.4.1.

2.4.3 Допълнителна информация за оценката популацията/конвертиране	а) Дефиниция за „местност“		Ако “местност” е използвано като популационна единица, този термин трябва да бъде описан.
	б) Метод за конвертиране на данните		Моля обяснете как данните са били конвертирани в брой индивиди.
	в) Проблеми при определяне оценката на размера на популацията		Тази информация ще помогне за бъдещото използване на популационните единици
Незадължително			
2.4.4 Година или период	Година или период на отчитане на размера на популацията.		
2.4.5 Използван метод - Размер на популацията	3 = пълно проучване и/или пълна и статистически достоверна схема за пробонабиране 2 = частични данни (по малко точно пробонабиране) с някои екстраполации 1 = Изчисления на базата на експертно мнение без или с минимални проби 0 = няма данни (в някои случаи тенденцията е неизвестна)		
2.4.6 Краткосрочно изменение – период	12-годишен времеви период или период максимално близък до него.(първият период е 2001-2012 г.). Посочете използвания период тук. Краткосрочната тенденция трябва да се използва за оценката.		
2.4.7 Краткосрочно изменение – посока на изменение	0 = стабилен + = нараства - = намалява х = неизвестен		
2.4.8 Краткосрочно изменение – степен на изменение	а) Минимум		Процентното изменение за периода посочен в поле 2.4.6. – ако е точна цифра, да се посочи стойност за „минимум“ и „максимум
	б) Максимум		Аналогично както а)
	в) Доверителен интервал		Посочете интервала на достоверност когато е използвана статистически надеждна схема на семплиране (поле 2.4.5).
Незадължително			
2.4.9 Краткосрочно изменение – използвани методи	3 = пълно проучване и/или пълна и статистически достоверна схема за пробонабиране 2 = частични данни (по малко точно пробонабиране) с някои екстраполации 1 = Изчисления на базата на експертно мнение без или с минимални проби 0 = няма данни (в някои случаи тенденцията е неизвестна)		
2.4.10 Дългосрочно изменение-период	Тренд калкулиран за 24 годишен период. За докладите през 2013 това не е задължително (полета 2.4.10 - 2.4.13). Тук посочете използвания период.		
Незадължително			
2.4.11 Дългосрочно изменение - посока на изменение	0 = стабилен + = нарастващ - = намаляващ х = неизвестен		

НАЦИОНАЛНА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ

2.4.12 Дългосрочно изменение - степен на изменение	a) Минимум	Процентното изменение за периода посочен в поле 2.4.10. – ако е точна цифра, да се посочи стойност за „минимум“ и „максимум
	b) Максимум	Аналогично както a)
	c) Доверителен интервал	Посочете интервала на достоверност когато използвания метод е номер 3 (поле 2.4.9)
2.4.13 Дългосрочно изменение. Използвани методи.	3 = пълно проучване и/или пълна и статистически достоверна схема за пробонабиране 2 = частични данни (по малко точно пробонабиране) с някои екстраполации 1 = Изчисления на базата на експертно мнение без или с минимални проби 0 = няма данни (в някои случаи тенденцията е неизвестна)	
2.4.14 Благоприятни референтни стойности на популацията	a) брой индивиди/одобрили изключения/други единици	
	b) Посочете ако са използвани оператори (използвани символи \approx , $>$, $>>$, $<$)	
	c) Ако благоприятната референтна популация е неизвестна посочете с “x”	
	d) Посочете използваните методи за определяне на референтната стойност ако е различна от оператор (свободен текст)	
2.4.15 Допълнителна информация Дали разликата между отчетената стойност в поле 2.4.1. или 2.4.2 и стойността от предишния период на отчитане се дължи главно на	a) действителна причина? ДА/НЕ	
	b) подобро знание/по точни данни? ДА/НЕ	
	c) ползване на различен метод (напр. “Range tool”)? ДА/НЕ	
2.5 Местообитание на видове		
2.5.1 Определяне на площта	Определяне на площта в км ²	
2.5.2 Година или период	Година или период, за които са събирани данните за площта на местообитанието.	
2.5.3 Използван метод - местообитание	3 = пълно изследване или детайлна статистическа оценка 2 = Изчисления на базата на частични данни с някои екстраполации и/или моделиране 1 = Изчисления на базата на експертно мнение без или с минимални проби 0 = Няма данни	
2.5.4 Качество на местообитанието	a) Да бъде посочено като добро/средно/лошо/неизвестно	
	b) Опишете как качеството е било оценено (свободен текст)	
2.5.5 Краткосрочен план - Период	12-годишен времеви период или период максимално близък до него.(първият период е 2001-2012 г.). Посочете използвания период тук. Краткосрочната тенденция трябва да се използва за оценката.	

2.5.6 Краткосрочно изменение – посока на изменение	0 = стабилен + = нарастващ - = намаляващ x = неизвестен	
2.5.7 Дългосрочно изменение - период Незадължително	Тренд калкулиран за 24 годишен период. За докладите през 2013 това не е задължително (полета 2.5.7 - 2.5.8). Повече информация има в Насоките за попълване на формуляра.	
2.5.8 Дългосрочно изменение – посока на изменение	0 = стабилен + = нарастващ - = намаляващ x = неизвестен	
2.5.9 Площ на подходящите местообитания на вида	а) Посочете площта на подходящите местообитания в км ² ако е подходящо. Включително и площи за които се предполага, че са подходящи но не е регистрирано наблюдение на вида. б) Липсата на данни може да бъде посочена като '0'	
2.5.10. Причини за промяна Дали разликата между посочената стойност в 2.5.1 и предишния период на отчитане се дължи главно на:	а) действителна причина? <i>ДА/НЕ</i>	
	б) подобро знание/по точни данни? <i>ДА/НЕ</i>	
	в) ползване на различен метод (напр. "Range tool")? <i>ДА/НЕ</i>	
2.6 Основни въздействия		
а) Въздействия	б) Степенуване	в) Определяне на замърсяването
Избройте максимално 20 въздействия. Използвайте кодовете от списъка със заплахи и въздействия до мин. 2-ро ниво ¹	<ul style="list-style-type: none"> • Н = висока значимост (макс 5 броя) • М = средна значимост • L = ниска значимост 	<i>незадължително</i>
2.6.1 Използвани методи – Въздействия	3 = основан изцяло или в по-голяма степен на реални данни от зони/присъствие или други източници на данни 2 = главно основано на експертно мнение и други данни 1 = основано само на експертно мнение	
2.7 Заплахи		
а) Заплаха	б) Степенуване	в) Определяне на замърсяването
Както за „Въздействия“	Както за „Въздействия“	<i>Незадължително</i>
2.7.1. Използвани методи – заплахи	2 = моделиране 1 = експертно мнение	
2.8 Допълнителна информация		

¹ Списък на заплахите и въздействията е наличен на Референтния портал.

2.8.1. Обосновка на стойността (в %) използвана за оценяване на тенденциите	В случай, че страната членка не използва стойността от 1% на година за оценяване на тенденциите, както е посочено в матрицата, това трябва да бъде обосновано в свободен текст в това поле.
2.8.2. Друга относима информация	Свободен текст.
2.8.3. Транс-гранична оценка	Когато 2 или повече страни членки са направили съвместна оценка на природозащитния статус на транс-гранични популации, това трябва да бъде обяснено тук. Посочете ясно участващите страни членки, как е била направена оценката и всякакви други съвместни инициативи, които са били изпълнени с цел съвместно управление на видовете (напр. план за управление на популациите).
2.9 Изводи <i>(оценка на природозащитния статус в края на периода на докладване)</i>	
2.9.1. Разпространение	а) Благоприятен (FV)/ Неблагоприятно (U1) / Лошо (U2) / Неизвестно (XX) б) Ако ПС е U1 или U2, използването на показатели за а е препоръчително ¹
2.9.2. Популация	а) Благоприятен (FV)/ Неблагоприятно (U1) / Лошо (U2) / Неизвестно (XX) б) Ако ПС е U1 или U2, използването на показатели за а е препоръчително ³
2.9.3 Местообитания на видове	а) Благоприятен (FV)/ Неблагоприятно (U1) / Лошо (U2) / Неизвестно (XX) б) Ако ПС е U1 или U2, използването на показатели за а е препоръчително ³
2.9.4 Бъдещи перспективи	а) Благоприятен (FV)/ Неблагоприятно (U1) / Лошо (U2) / Неизвестно (XX) б) Ако ПС е U1 или U2, използването на показатели за а е препоръчително ³
2.9.5 Цялостна оценка на Природозащитния статус	Благоприятен (FV)/ Неблагоприятно (U1) / Лошо (U2) / Неизвестно (XX)
2.9.6 Цялостна тенденция в Природозащитния статус	Ако цялостната оценка на природозащитния статус е U1 или U2, задължително използвайте показателя '+' (подобрява се), '-' (влошава се), '=' (стабилно) или 'x' (неизвестно)

Размерът на популацията в т. 3.1.1. от таблицата по-долу се изчислява, като се вземат предвид данните за този показател от местата за мониторинг, попадащи в

¹ Ако природозащитния статус е незадоволителен или лош, е препоръчително да се посочи дали статуса е „+“ (подобряващ се) или „-“ (влошаващ се), '=' (стабилен) или 'x' (неизвестен).

защитените зони от мрежата Натура 2000. Стойността се получава чрез сумиране на стойностите от съответните места за мониторинг.

3. Информация за НАТУРА 2000 & Анекс II видове на Биогеографско ниво														
3.1 Популация														
3.1.1 Размер на популацията		а) Единица			Използвайте същата единица като 2.4									
Оценка на размера на популацията включена в мрежата (в съответния биогеографски регион).		б) Минимум												
		в) Максимум												
3.1.2 Използван метод		3 = пълно изследване или детайлна статистическа оценка 2 = Изчисления на базата на частични данни с някои екстраполации и/или моделиране 1 = Изчисления на базата на експертно мнение без или с минимални проби 0 = Няма данни												
3.1.3 Тенденция в размера на популацията в рамките на мрежата (Краткосрочно изменение) Незадължително		0 = стабилен + = нарастващ - = намаляващ x = неизвестен												
3.2 Природозащитни мерки														
Да се посочат до 20 мерки, взети по време на отчетния период (т.е. които вече са внедрени) и да се даде информация за тяхното значение, местоположение и оценка. Да се използват кодовете от списъка с мерки за консервация от справочния портал. Полета 3.2.2 - 3.2.5 да се попълнят за всяка отчетна мярка.														
3.2.1 Мярка	3.2.2. Тип				3.2.3 Степенуване	3.2.4 Местоположение			3.2.5. Широка оценка на мярката					
	Отбележете с отметка приложимия тип или типове мерки за консервация					Отбележете с отметка къде предимно е била прилагана мярката			Отбележете с отметка подходящото					
	а) Законови/статутни	б) Административни	в) Договорни	г) Повтарящи се		а) в мрежата	б) извън мрежата	в) и двете	а) Поддържане	б) Подобряване	в) Дългосрочна	г) Без ефект	д) Неизвестен ефект	е) Не е оценен

Използват се кодове от списъка на природозащитните мерки		Отбележи - използвай ки главно 'Н' – до 5 от най-важните мерки		
--	--	--	--	--

За нуждите на настоящия мониторинг за оценка на национално ниво се вземат предвид оценките на всеки параметър от всички места за мониторинг (находища) като се използва матрицата в Таблица 4.

Таблица 4. Матрица за цялостна оценка на състоянието.

Критерии и параметри	Благоприятно	Неблагоприятно - незадоволително	Неблагоприятно - лошо	Неизвестно
КРИТЕРИЙ 1. ПОПУЛАЦИЯ				
Параметър 1.1. Площ на чимовете.	Всички находища в зелено	Друга комбинация	Над 10% от находищата в лошо състояние по този параметър	Едно находище „Неизвестно“ комбинирано със зелено или всички „Неизвестно“
Цялостна оценка по Критерий 1	Параметърът в зелено	Параметърът в жълто	Параметърът в червено	Наличната достоверна информация по параметър 1.1. е недостатъчна
КРИТЕРИЙ 2. ПЛОЩ НА НАХОДИЩЕТО				
Параметър 2.1. Площ на находището	Всички находища в зелено	Друга комбинация	Над 10% от находищата в лошо състояние по този параметър	Едно находище „Неизвестно“ комбинирано със зелено или всички „Неизвестно“
Цялостна оценка по Критерий 2	Параметърът в зелено	Параметърът в жълто	Параметърът в червено	Наличната достоверна информация по параметър 2.1. е недостатъчна

НАЦИОНАЛНА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ

Критерии и параметри	Благоприятно	Неблагоприятно - незадоволително	Неблагоприятно - лошо	Неизвестно
КРИТЕРИЙ 3. СТРУКТУРИ И ФУНКЦИИ				
Параметър 3.1. Киселинност на водите	Всички находища в зелено	Друга комбинация	Над 10% от находищата в лошо състояние по този параметър	Едно находище „Неизвестно“ комбинирано със зелено или всички „Неизвестно“
Параметър 3.2. Покритие на съпътстващите видове мъхове	Всички находища в зелено	Друга комбинация	Над 10% от находищата в лошо състояние по този параметър	Едно находище „Неизвестно“ комбинирано със зелено или всички „Неизвестно“
Параметър 3.3. Покритие на тревистите растения.	Всички находища в зелено	Друга комбинация	Над 10% от находищата в лошо състояние по този параметър	Едно находище „Неизвестно“ комбинирано със зелено или всички „Неизвестно“
Параметър 3.4. Покритие на храстите в торфището	Всички находища в зелено	Друга комбинация	Над 10% от находищата в лошо състояние по този параметър	Едно находище „Неизвестно“ комбинирано със зелено или всички „Неизвестно“
Параметър 3.5. Покритие на дърветата в торфището	Всички находища в зелено	Друга комбинация	Над 10% от находищата в лошо състояние по този параметър	Едно находище „Неизвестно“ комбинирано със зелено или всички „Неизвестно“
Цялостна оценка по Критерий 3	Всички параметри в зелено или един „Неизвестно“ останалите зелено	Комбинация	Поне един параметър в червено	Поне един параметър „Неизвестно“, останалите зелено или всички „Неизвестно“
КРИТЕРИЙ 4. СЪЩЕСТВУВАЩИ ИЛИ ПОТЕНЦИАЛНИ ЗАПЛАХИ ЗА МЕСТООБИТАНИЕТО				
Параметър 4.1. Използване на хербициди в селското и горско стопанство	Всички находища в зелено	Друга комбинация	Над 10% от находищата в лошо състояние по този параметър	Едно находище „Неизвестно“ комбинирано със зелено или всички „Неизвестно“

НАЦИОНАЛНА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ

Критерии и параметри	Благоприятно	Неблагоприятно - незадоволително	Неблагоприятно - лошо	Неизвестно
Параметър 4.2. Пашата	Всички находища в зелено	Друга комбинация	Над 10% от находищата в лошо състояние по този параметър	Едно находище „Неизвестно“ комбинирано със зелено или всички „Неизвестно“
Параметър 4.3. Добив на торф	Всички находища в зелено	Друга комбинация	Над 10% от находищата в лошо състояние по този параметър	Едно находище „Неизвестно“ комбинирано със зелено или всички „Неизвестно“
Параметър 4.4. Гъстота на туристически пътеки, горски пътища, писти	Всички находища в зелено	Друга комбинация	Над 10% от находищата в лошо състояние по този параметър	Едно находище „Неизвестно“ комбинирано със зелено или всички „Неизвестно“
Параметър 4.5. Застрояване в известните находища или друга промяна на предназначението или ползването на земите	Всички находища в зелено	Друга комбинация	Над 10% от находищата в лошо състояние по този параметър	Едно находище „Неизвестно“ комбинирано със зелено или всички „Неизвестно“
Параметър 4.6. Замърсяване на повърхностните води	Всички находища в зелено	Друга комбинация	Над 10% от находищата в лошо състояние по този параметър	Едно находище „Неизвестно“ комбинирано със зелено или всички „Неизвестно“
Параметър 4.7. Опожаряване	Всички находища в зелено	Друга комбинация	Над 10% от находищата в лошо състояние по този параметър	Едно находище „Неизвестно“ комбинирано със зелено или всички „Неизвестно“
Параметър 4.8. Антропогенни изменения в хидрологичния режим	Всички находища в зелено	Друга комбинация	Над 10% от находищата в лошо състояние по този параметър	Едно находище „Неизвестно“ комбинирано със зелено или всички „Неизвестно“

НАЦИОНАЛНА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ

Критерии и параметри	Благоприятно	Неблагоприятно - незадоволително	Неблагоприятно - лошо	Неизвестно
Параметър 4.9. Естествено пресъхване	Всички находища в зелено	Друга комбинация	Над 10% от находищата в лошо състояние по този параметър	Едно находище „Неизвестно“ комбинирано със зелено или всички „Неизвестно“
Параметър 4.10. Промяна в състава на видовете	Всички находища в зелено	Друга комбинация	Над 10% от находищата в лошо състояние по този параметър	Едно находище „Неизвестно“ комбинирано със зелено или всички „Неизвестно“
Параметър 4.11. Климатични промени - суши и по-малко валежи	Всички находища в зелено	Друга комбинация	Над 10% от находищата в лошо състояние по този параметър	Едно находище „Неизвестно“ комбинирано със зелено или всички „Неизвестно“
Цялостна оценка по Критерий 4	Всички параметри в зелено или до 25% недостатъчна информация	Комбинация	Поне един параметър в червено	Два или повече „Неизвестно“ останалите зелено или всички „Неизвестно“
Обща оценка по четирите критерия на ПС	Всички критерии зелени	Комбинация	Един или повече червени	Поне един „Неизвестно“ останалите зелено или всички „Неизвестно“